

Sedmé přikázání: Nezcizoložíš.

Pořadí v lekci

8

Úvodní slovo a kapitola „Jak s přípravkou pracovat“ k Desateru [jsou k dispozici v pdf](#).

Téma

Je dobré a potřebné pečovat o nejužší vztah, o vztah manželský; kde dva k sobě patří, není místo pro třetího. Když se vztahy pokazí, má mít šanci odpuštění.

Cíle

- Děti si uvědomí: Je dobré a důležité, že maminka a tatínek patří k sobě.
 - Souvislost příběhu s přikázáním jim pomůže ujasnit, že ke vztahu s druhými lidmi patří odpovědnost a věrnost.
 - Nahlédnou, že jsou v životě situace, kdy se dostaneme do konfliktu s přikázáním (Desaterem) a že Ježíšův přístup ukazuje cestu, jak zauzlované rozvázat, přetáté spojit, rozbité (ne slepit) zhojit (neodsouzením, odpuštěním).
-

Pro učitele

Biblický text: Exodus 20,14 + J 8,1-11

Poznámky k přikázání

- Janův příběh o ženě cizoložné nedává odpověď na to, proč je v Zákoně (v Desateru) napsáno „Nezcizoložíš“. Na to dávají odpověď druhá a třetí kapitola Genesis: Nejprve příběh o tom, jak Bůh stvořil ženu – z mužova žebra. Není třeba přepočítávat ta mužská žebra a ani si nemusíme myslet, že se tu projevil starověký názor na ženu, jako muži poddanou bytost. Důležité je, co krásného se tím říká: že muž a žena jsou (před Bohem) jedno tělo. Jsou tak dobře stvořeni, že mají k sobě patřit. Ale hned o kousek dál stojí příběh s hadem, ten vypráví o tom, jak ztratili ráj. Projevilo se to tak, že shazovali vinu jeden na druhého. Nebyli už jedno tělo, každý hájil jen to své. Měli být spolu jedno tělo, odpovědní za sebe navzájem. Nestyděli se před sebou navzájem (Gn

2,25), tzn. neměli k sobě nedůvěru, byli k sobě otevření, nepotřebovali před sebou nic skrývat. Tak to mělo být. To byl ráj. Ale ráj ztratili. Nebyli už jedno tělo. Každý byl pak sám svůj. Svalovali vinu jeden na druhého. Pak taky ubližovali jeden druhému...

- Proto to pak muselo být napsáno v Desateru: „Nezcižložíš“. – Aby bylo každému jasné, že není sám svůj, že ti druzí nejsou „něco“, co si můžu vzít, a pak, když už to nepotřebuji, zase zahodit. Že člověk je za druhé odpovědný a že to není břemeno, když muž a žena jsou před Bohem jedno tělo.
- Prikázání „Nezcižložíš“ je podobně jako „Nezabiješ“ a „Nepokradeš“ vlastně zákazem. – Zákaz, to je hráz před propastí a hráze před propastí je vždycky zapotřebí. Sedmé prikázání není zákazem sexu, protože ten je nástrojem života a prostředkem k tomu, aby si muž a žena ve svém jedinečném a nejdůležitějším vztahu – v manželství – mohli prokazovat svou lásku jen spolu tak, jak s nikým jiným. Na ochranu tohoto jedinečného vztahu bylo řečeno Boží prikázání: „Nezcižložíš“. (Všimněte si, že za „zákazovými“ prikázáními nestojí vykřičník, ale tečka. Neznamená to tedy: „Nesmíš“, nýbrž „Nepotřebuješ.“ Jsi od toho svobodný. Nezotročuje tě to.)
- Pozitivní formulace prikázání by mohla znít: „Věrnost a zodpovědnost činí naše vztahy krásnými a pevnými.“

Poznámky k příběhu

- Janův příběh (v souvislosti s podobenstvím) ukazuje cestu, jak je možné jít dál, i když se život zadrhne a zauzluje zradou toho nejbližšího člověka, nevěrou, cizoložstvím.
- Tenhle příběh vrhá nové světlo i na naše životní průšvihy. Když se nám stalo anebo třeba ještě stane, že člověk v životě něco zásadně pokazí, máme naději, že to nemusí znamenat konec. Pro Ježíše, pro jeho pohled na nás, kdy ví o naší vině, ale neodstřihává nás od záchranného lana Božího milosrdenství. Svým osvobozujícím slovem dává novou možnost života: „Jdi a už nehřeš.“
- „V Mojžíšově zákoně, na který se odvolávají před Ježíšem rozhořčení farizeové, stojí výslovně psáno, že by tam teď měl být přítomen i inkriminovaný muž. Na situaci, při které došlo k odsouzení, nám pomohou vrhnout světlo následující texty: Lv 20,10: „Kdo se dopustí cizoložství s ženou někoho jiného, kdo cizoloží s ženou svého bližního, musí zemřít, cizoložník i cizoložnice“; Dt 22,22: „Když bude přistižen muž, že ležel s vdanou ženou, oba zemřou: muž, který ležel se ženou i ta žena. Tak odstraníš zlo z Izraele.“ Není jasné, jakým způsobem se má rozsudek smrti vykonat, i když v Dt 22,20nn a 22,23nn se obdobná situace řeší ukamenováním. Zákoníci přivádějí ženu před Ježíše, předkládají mu celou záležitost a zmiňují trest – ukamenování. Je ale Ježíš soudce? Nesoudili oni

sami a nevynesli rozsudek již dávno před ním? – Vypravěč upřesňuje, že jim nejde o Ježíšův rozsudek, ale o to, aby Ježíše otestovali a veřejně přivedli do úzkých.“ (Evert Jonker: Aby se Slovo dostalo ke slovu)

- Hřích znamená křivdit sobě, jinému, Bohu. Podle talmudu, židovského výkladu k Bibli, ke Starému zákonu, je jeden z nejtěžších hříchů nutit k přečinu druhé, způsobit, že se druhý zle rozhodne nebo něco zlého vykoná. Důležité ovšem také je, že původní význam slova „hřích“ je „minout se cílem“. Ztratit ve svém způsobu života cíl určený Bohem (být tady k obrazu Božímu, tvořit, to, co je dobré, co slouží životu). – Ježíš ukazuje, pomáhá najít cestu Bohem chtěnou, zamýšlenou, správný směr (tora). Pro mnohé je to pohoršující, ale je to tak: Ježíš je přítelem hříšníků (sr Jan 3,17; 12,46).

Úskalí přikázání

- V přikázání „Necizoložíš“ nejde jen o jednoslovný zákaz. Přikázání nesou v sobě vždycky víc – to, nač jsme zapomněli, to v čem je smysl života. Proti jednoslovnému zakazu by nebylo těžké se vymluvit. Přečtěte si v této souvislosti Mt 5/27-30. To je hrozně přísné: sekat ruce, loupat oči! Ježíš to myslel velice vážně. Proč? Co je tak hrozného na cizoložství? Co se jím kazí? Co je na tom tak zlého, když na to nikdo nepřijde? Když je přitom lidem dobře? Proč se nechat spoutávat nějakým omezením? Řada lidí cizoložství nevnímá jako něco špatného, jako třeba zabití nebo krádež. A přitom je tohle přikázání v jedné řadě s 6. a 8. přikázáním. Není to jen nějaký starý přežitý zvyk a názor, „něco, co už se nenosí“, tohle „necizoložit“. – Pokud to takhle vidíme, zapomněli jsme na to důležité. Ježíš vážně připomíná, k čemu byl člověk stvořen, k čemu je tady.

Úskalí příběhu

- To, jak Ježíš jednal s tou ženou, není laciné, populistické gesto dobráka, který rozdává odpuštění plnými hrstmi. Ježíš neříká: „Nic se nestalo. Jdi domů a dělej, jakoby nic...“ Ví, že cizoložství je životní průšvih, že to není jen sexuální chyba, že je to porušení důležitého životního vztahu s člověkem i Bohem. Říká: „Jdi a už nehřeš!“ A přesto se ta žena tady setkává s osvobozující Ježíšovou mocí. Celým tím příběhem protéká proces osvobození, nastartovaný Ježíšovým jednáním. Osvobození pro zákoníky i farizeje, pro tu ženu i pro nás, posluchače tohoto příběhu. Je pro nás ujištěním, že ani těžké provinění nemusí zabít náš vztah k druhému člověku a ani k Bohu, že nemusíme zůstat odstřiženi, odříznuti, vyvrženi. Ta žena nemá „zabitou budoucnost“ – díky Ježíšovi a jeho osvobodivému slovu. Ale důležité je, vedle toho Ježíšova „Ani já tě neodsuzuji“,

také to „Jdi a už nehřeš!“ Ježíš vyzývá k životní změně a svým jednáním i svým slovem tuto změnu umožňuje, otevírá nový prostor tam, kde to bylo zasekané...

Odkazy

Biblické:

- Gn 2/18-24 (příběh ilustruje výlučný vztah mezi jedním mužem a jednou ženou jako Bohem chtěný a dobrý)
- Mt 5/27-30 (Ježíš bere záležitost cizoložství jako vážnou věc, vážné porušení výlučného vztahu mezi mužem a ženou, přesto platí i jeho: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš!“)
- Píseň písní/4.-5. kapitola (erotika a sexualita jsou dobrá Boží obdarování, kterých ovšem máme s radostí a něhou užívat, ale ne zneužívat)
- 1 Kor 13/4-8 (naše láska má oporu v Boží lásce, která taková je (trpělivá, nejednající nečestně, nepočítající křivdy, mající naději...))

Jiné:

- Malý Princ (ukázka s. 78.-80)
 - Dvakrát měř, jednou řež; katechetická příručka pro náctileté; 24 kapitola, týkající se 7. přikázání (D. Balcar, P. Gallus)
-

Pro děti

Pro předškolní děti

Pomůcka: keramický hrníček s podšálkem.

Mám tu hrníček s podšálkem. Líbí se vám? – Sluší jim to spolu, že? Jeden druhého dobře doplňují, byly pro sebe hrnčičkem nebo paní keramičkou stvořeni. Někdy se ale stane, že hrneček praskne nebo se podšálek rozbije, tak to je pak škoda, je z toho smutek a i bolest, když se o ty střepy říznete...

S muži a ženami je to podobně, byli pro sebe Pánem Bohem stvořeni. Aby k sobě pasovali. Když si řeknou „ano“ a stanou se z nich manželé, patří k sobě jako ten hrníček s podšálkem a je to hezké a dobré. Někdy se ale také stane, že v manželství něco praskne nebo se rozbije a je z toho škoda a smutek a bolest... Proto máme v Bibli takové zvláštní slovo

„Nezcizoložíš.“, které nám říká: buďte opatrní na to, jak se k sobě chováte. Když muž a žena, maminka a tatínek patří k sobě, je to pěkné jako křehká a vzácná nádoba. A tu je potřeba chránit a opatrovat. Pánu Bohu se líbí, když maminka a tatínek mají ze sebe navzájem radost. A když se mezi nimi něco trochu zašmodrchá, že si umí odpustit.

Akce (aktivita)

Pomůcky: papíry, tužky, pastelky, dostatek mazacích gum

Požádejte děti, aby malovaly (načmáraly) obyčejnou tužkou na papír propletené čáry (něco jako zašmodrchané klubíčko nití). Můžete jim k tomu říct, že mezi lidmi v rodině se to někdy také tak zašmodrchá, zpřehází a poplete, ale že existuje něco, čím se i zašmodrchané, popletené dá napravit. Říkáme tomu odpuštění. Jako když to vymažete, abyste mohli začít znovu, lépe. A aby „zakusily“, že to není bez námahy, řekněte jim, aby ty popletené a zašmodrchané čáry zkusily vygumovat. Když se jim to podaří (možná jim s tím budete muset trochu pomoci, aby papír moc nepokrčily nebo nepotrhalý), můžou na to místo namalovat barevný obrázek (srdíčko, sluníčko, smajlíka, sebe, nebo někoho koho mají rádi (většinou to asi budou rodiče, ale třeba i kamarád nebo babička...)) Nedoporučuji malovat křídou na tabuli a pak to houbou smazat, takhle jednoduše odpuštění „nefunguje“, je s tím spojeno úsilí.

Pro školní děti

Krásně bylo v Jeruzalémě, ve velikém městě s chrámem, se spoustou ulic, uliček, zahrad a tržišť. Mladá žena Priska chodila na tržiště ráda. Nakupovala tu čerstvou zeleninu a vonící ovoce. Nejraději se zastavovala u krámků, kde urostlý, pohledný, tmavooký muž prodával datle a fíky. Vždy se na ni hezky usmál a nabídl jí k ochutnání, aby si mohla dobře vybrat. Časem vlastně chodila na trh hlavně kvůli datlím a fíkům... Táhl ji to k tomu muži. Priska byla vdaná paní a v duchu porovnávala hezkého prodavače se svým manželem: tenhle je mladší, štíhlejší, příjemnější, s jiskrným pohledem... Jednoho dne si spolu smluvili tajnou schůzku v kamenném domku v jedné z těch zapadlých uliček. Priska byla věřící žena, znala Desatero přikázání, věděla, že je napsáno „Nezcizoložíš“, věděla, že sahá na „zakázané ovoce“, ale opět si to v duchu omlouvala: „Vždyť to bude jen jednou, nikdo se to nedoví, manžel nic nepozná, doma se k němu budu chovat mile...“ Slova jako „zrada“ a „nevěra“, které se jí občas draly do hlavy, zaháněla myšlenkou, jak je to příjemné, být o samotě s tím mužem, který nebyl její muž. Tajné schůzky s prodavačem datlí a fíků se staly pravidelnými.

Toho slunného rána spěchala Priska, zahalená do šátku, křivolakými uličkami do kamenného domku k milostnému setkání. Nevšimla si, že ji zpovzdálí sleduje několik mužů. Rychle vklouzla do domu a za chvíli už byla v náruči muže, co nebyl její muž. V tom se rozlétly dveře a dovnitř vtrhla skupina rozzlobených mužů, křičeli na ni, že je cizoložnice a přestupnice Božích přikázání, vrhli se na ni a vlekli ji ven. Ani si v tom nastalém zmatku nevšimla, kam zmizel ten okouzlující muž, co nebyl jejím mužem. Asi vzal nohy na ramena a utekl oknem...

Ti rozhněvaní muži ji táhli uličkami města, přes tržiště až do chrámu. Ano, z chrámu je znala, zahlédla je tam několikrát, bývali tam pravidelně, byli velmi zbožní, dbali na Mojžíšův zákon. Na chrámovém nádvoří bylo v tu chvíli hodně lidí, právě tam vyučoval Mojžíšovu zákonu rabi z Nazareta, jménem Ježíš. V tom se ozvou nějaké výkřiky, v davu to zašumí a lidé se rozestupují před skupinou rozzlobených mužů, vlekoucích sebou nějakou ženu, plačící, rozcuchanou, málo oblečenou... Postrčí ji přímo před Ježíše: „Mistře, tato žena byla přistižena při činu jako cizoložnice. V Zákoně nám přikázal Mojžíš takové kamenovat. - Co na to říkáš ty?“

Ježíš mlčí. Ví, že jim nejde o jeho rozsudek ani o tu ženu; oni sami už ji odsoudili a vynesli rozsudek... Jde jim o to, aby Ježíše otestovali a veřejně přivedli do úzkých. Ježíš, jako by je neslyšel, se mlčky sklání k zemi a cosi píše prstem do prachu země... Bylo mu trapné podívat se na tu obviněnou ženu? Nebo mu bylo trapné za ty, kteří ji přivedli?

„Tak co tomu říkáš?“, naléhají na něj oni. Nikdo se nedozví, co tam Ježíš psal, možná tím dával najevo, jak zbytečná to je otázka. Když však na něj nepřestávají naléhat, zvedne se a řekne: „Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem!“ A opět se sklání a prstem něco píše po zemi.

Vypadá to, že se rozhodl pro ukamenování... V zákoně Mojžíšově, totiž stálo, že musí jako první hodit kamenem svědkové, ti kdo viděli provinění na vlastní oči. Tak Ježíš říká: kdo vás se nikdy neminul s dobrým rozhodnutím, kdo z vás se nikdy nerozhodl pro zlé místo dobrého, ten ať zahájí kamenování. V kolem stojícím zástupu se rozhostilo hluboké ticho. Nejprve se zahanbeně vytráceli ti muži, kteří Prisku před Ježíše přivlekli a po nich se i ostatní lidé začali mlčky rozcházet. Když po čase Ježíš opět zvedá hlavu od země, vidí, že tam ta žena stojí sama. Zvedl se a jakoby s údivem se jí zeptal: „Kde jsou? Nikdo tě neodsoudil?“ - „Nikdo, Pane.“ odpověděla Priska tiše, s úctou v hlase. Možná by teď mohla odejít, ale ona tam pokorně stojí a čeká, zda jí na to Ježíš něco poví.

A Ježíš? - Ježíš neříká: „Všechno je v pořádku. Jdi domů a dělej, jako by nic...“ Ví, že není v pořádku to, co udělala, že porušila v životě něco velmi důležitého: důvěru blízkého člověka, s kterým je zavázaná smlouvou (manželství je smlouva věrnosti) a taky důvěru Boha, k jehož lidu patří (Desatero je smlouva věrnosti). Proto jí řekl: „Jdi a už nehřeš!“ Ale ještě předtím pronesl důležitá slova: „Ani já tě neodsuzuji.“ - Ježíš ví, že odpuštěním a návratem k dobrému Božímu řádu se mění život i svět. - Tak běž, Prisko, tou správnou cestou, tora (Desatero) je dobrým ukazatelem, drž se ho. Pak nebudeš bloudit a budeš mít radost ze života.

Akce/aktivita

Pomůcky: provázky ?i klubíčka, p?ípadn? lano

Přineste si několik klubíček vlny nebo provázků nebo lano a vytvořte na nich (nebo nechte vytvořit děti) různé propleteniny, uzlíky a uzly. Pak děti požádejte, aby se pokusily, to co je zauzlováno, opět rozuzlovat, rozplést.

Poradte dětem, ať zkusí uvázat co nejpevnější uzel; nebo mohou udělat napřed nějaký přehledný uzel ze dvou provazů (to je manželství, svázání dvou lidí smlouvou), pak provázky všelijak zašmodrchat, a potom je postupně rozvazovat tak, aby se neporušil ten původní uzel...

Komentář: když se mezi lidmi (se 7. přikázáním máme na mysli především manžele, rodiče) něco zauzluje, zasekne, nebo dokonce přetrhne, neznamena to, že takový vztah máme hned zahodit. Je možné jej zkusit napravit odpuštěním. Ale chce to čas a trpělivost a ochotu něco pro to udělat. To mohou „zakusit“ právě při rozplétání a rozmotávání uzlíků. Pokud se při tom provázek roztrhne, mohou jej navázáním spojit (je tam malý uzlík, ale drží to!)

Rozhovor (spíš se staršími) dětmi inspirovaný Janovým příběhem či připojenými myšlenkami:

1. Co nás sráží k zemi? (lež, pomluva, zlé slovo, vlastní či cizí zrada, faleš, podraz, závist...)
2. Co nás pozvedá? (přátelství, podaná ruka, láska, soucit, ohleduplnost, solidarita, dobré slovo, úsměv...)
3. Přečtěte si celý příběh Jan 8,1-11 a povídejte si, co /kdo/ sráželo a pozvedalo ženu (sráželi ji zákoníci, ale i její hřích, pozvedal ji Ježíšův pohled a přístup: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš.“)
4. Přečtěte si uvedené citáty a navrhněte dětem, aby si každý vybral ten, který se mu líbí nejvíc a zdůvodnil proč...

- „Jsi odpovědný za to, co jsi k sobě připoutal. Jsi odpovědný za svou růži.“ (*Malý Princ*, str. 78.-80)

(Zodpovědnost, která k lásce neodejmutelně patří, činí ten vztah tak závažným, vždyť se to také říká, když spolu kluk a holka vytrvale chodí, že mají „vážnou známost“.)

- „Kdybys měl pít ze sklenice, která je po celém okraji ulepená od cizích úst od toho, jak z ní pili jiní, bylo by ti to nepříjemné. Sam bud' též čistou sklenicí. Manželství s jeho tělesnou láskou je studánkou jenom pro dva.“ (*farář Jan Nohavica, naposledy v Olomouci*)
 - „Bůh nás stvořil tak, že teprve ve dvou jsme plně lidmi. Tam, kde jsou dva svoji, nemá se už nikdo třetí co ochomýtat.“ (*Petr Sláma, u?itel ETF UK pro Bratra Kálefa*)
 - „Kdo zůstává věrný svému partnerovi, vytváří bezpečný domov sobě i svým dětem.“ (*farář Jiří Gruber: Poj? a p?esv?d? se*)
-

Liturgie

Rituál

Společná recitace: Hospodin je náš Bůh, on nás vyvedl z otroctví.

Modlitba

Milý Bože, děkujeme, že sedmé přikázání je nám tvou pomocí pro život v dobrých, čistých vztazích s druhými lidmi, s těmi nejbližšími. Děkujeme, že nemusíme zůstat sami pro sebe, že jsme stvořeni pro sebe navzájem. Děkujeme, že jsme tu pro lásku věrnou a vytrvalou, jak ji můžeme na Ježíši poznávat. Děkujeme, že se nás osobně týká. Amen.

Okénko do bohoslužeb

Ukažte dětem snubní prsteny. Prohlédněte si je. Co je to za prstýnky? Jsou tam vyrytá jména, data? Co znamená snubní prsten? Víte, že se na svatbě při nasazování prstenů může říkat: „N., přijmi tento prsten na znamení mé věrnosti a lásky.“ Právě o věrnosti bude dnešní přikázání.

[Odkaz na pracovní list](#)

7. přikázání – J 8,1-11

Odkaz na píseň

Před tvou tváří, Pane, nemám vůbec nic

Hříchy tvý tě jednou doženou

Mír na zemi daruj nám (BTS38)

Dva lidé stojí před tebou (EZ698)

Cílová skupina

Starší školní

Školní

Předškolní

Mladší školní

Katechetické cykly

Desatero – Modlitba Páně – Krédo

Téma

Desatero

Biblický odkaz (kat)

Exodus 20,13

Jan 8,1–11